

Verzoek medische noodzaak is meestal niet-medisch

Huisartsen voelen zich onder druk gezet om medische noodzaak te vermelden en apothekers discussiëren aan de balie over generieke geneesmiddelen. De Friesland Zorgverzekeraar beoordeelde zestig aanvragen voor medische noodzaak: zes patiënten konden aanspraak maken op een spécialité.

Auteur **Renate Bosma,**
Frank Zwager,
Sandra Offeringa

In Franeker was in de zomer van 2012 een impasse ontstaan over de medische noodzaak (MN). In de huisartspraktijken werd veel gediscussieerd, met name aan de balie van de doktersassistente: patiënten eisten een stempel 'MN' op het recept. Maar huisartsen vonden het niet hun taak om MN vast te stellen. Als de patiënt een recept wilde hebben voor een spécialité, dan werd dat verzoek vaak ingewilligd. In de apotheek leidde dit vervolgens tot discussie aan de balie als de apotheker geen spécialité wilde afleveren. Om uit deze impasse te komen is er, na overleg met een huisarts en een apotheker in

Franeker en de adviserend geneeskundige van De Friesland Zorgverzekeraar, besloten een experiment uit te voeren. De adviserend geneeskundige heeft drie maanden de beoordeling 'medische noodzaak spécialité' onderzocht en beoordeeld.

De apotheek heeft deze procedure uitgelegd aan de patiënten die een verzoek indienden voor MN. Als een patiënt niet wilde meewerken, kon er geen beoordeling plaatsvinden en was er ook geen aanspraak op een spécialité mogelijk. Alle patiënten hebben hier zonder bezwaar aan meegewerkt.

De procedure was als volgt: als een patiënt een duurder generiek of spécialité wilde hebben, vulde hij het formulier 'medische noodzaak' in. Hij gaf aan welke generieke varianten er gebruikt zijn en wat de klachten waren. Vervolgens parafeerde de huisarts dit formulier als hij de aanvraag ondersteunde en de apotheker stuurde dit formulier naar de adviserend geneeskundige van De Friesland Zorgverzekeraar. Die beoordeelde de aanvraag en besprak deze telefonisch met de apotheker. Vervolgens ontving de patiënt een brief van De Friesland Zorgverzekeraar met daarin de uitslag van de beoordeling.

Beoordeling

In totaal werden aan de hand van de KNMP-handleiding *Geneesmiddelsubstitutie* zestig aanvragen voor medische noodzaak beoordeeld. Volgens deze handleiding kan substitutie worden vermeden bij een beperkt aantal indicaties, zoals epilepsie, psychose en

Opvallende motivaties medische noodzaak

- Veel verzekerden wilden voor meer dan één middel een medische noodzaak voor spécialité hebben.
- Veel verzekerden hadden slechts één generieke variant gebruikt.
- Soms was er sprake van parallelimport, terwijl de verzekerde dacht dat hem een generieke variant ter hand was gesteld.
- Motivatie voor Lipitor: intolerantie voor atorvastatine, maar de atorvastatine is exact gelijk aan het spécialité.
- Een motivatie voor spécialité was koemelkeiwitallergie; echter zowel in het spécialité als in de generieke variant was lactose een bestanddeel.
- Een motivatie voor spécialité was een allergie voor aardappelzetmeel, maar de betreffende patiënt at wel aardappelen.
- Een motivatie voor spécialité was een allergie voor een bepaald bestanddeel van de generieke variant, maar dit bestanddeel kwam ook voor in de door de verzekerde gebruikte overige medicatie, waarop geen klachten waren.
- Een motivatie voor spécialité waren ernstige rugklachten.

OPMERKELIJK: EEN PATIËNT WILDE EEN MEDISCHE NOODZAAK VOOR LIPITOR MET ALS ARGUMENT DAT HIJ EEN INTOLERANTIE HAD VOOR ATORVASTATINE.

ziekte van Parkinson en bij het gebruik van geneesmiddelen met een kleine therapeutische breedte.

De adviserend geneeskundige analyseerde ook alle bestanddelen van de generieke varianten en het spécialité. Op basis van de verschillen werd getracht een verklaring te geven voor de klachten van de patiënt. In zes gevallen (10%) werd de MN voor spécialité goedgekeurd: drie patiënten gebruikten immunosuppressiva na een transplantatie, een patiënt had een ernstige psychiatrische aandoening en twee patiënten hadden een ernstige vorm van de ziekte van Crohn. De overige 54 patiënten ontvingen een brief met uitleg waarom zij geen aanspraak konden maken op het spécialité. In de brief stonden de verschillen in bestanddelen tussen generiek en spécialité en waarom de klachten van de patiënt hieruit niet konden worden afgeleid. Twee patiënten hebben toelichting hierop gevraagd, de overige zijn overgestapt op een generiek geneesmiddel. De resultaten van deze pilot zijn besproken in het farmacotherapeutisch overleg Franeker. De apotheker was tevreden omdat zij minder discussies had aan de balie. Het lijkt erop dat een negatief besluit van een verzekeraar beter 'geaccepteerd' wordt dan het besluit van de apotheker geen spécialité ter hand te stellen.

De negen huisartsen van dit FTO gaven aan dat de werkwijze rust had gebracht. Zij hadden geen patiënten meer aan de balie die per se MN op het recept wilden hebben.

Verder vinden huisartsen het niet hun taak MN te motiveren, aangezien dit buiten hun deskundigheid valt en de arts-patiëntrelatie daardoor onnodig onder druk komt te staan. Huisartsen zijn ook niet in staat een medische noodzaak voor een spécialité vast te stellen omdat zij de relatie tussen de grondstof en de klacht van een patiënt niet kunnen onderzoeken.

De Friesland Zorgverzekeraar heeft graag meegewerkt aan de pilot, maar kan geen structurele rol hebben in het beoordelen van de MN. Dat is aan de zorgverleners.

Niet-medisch

Naar aanleiding van dit onderzoek kunnen we stellen dat de kans op MN bijzonder klein is (3%) wanneer de Handleiding *Geneesmiddelen substitutie* van de KNMP wordt gehanteerd: alleen de twee patiënten met de ziekte van Crohn vallen buiten de handleiding. Veel patiënten willen een spécialité, maar de noodzaak is veelal niet-medisch. Na de pilot en de bespreking in het FTO is de situatie veel rustiger geworden in Franeker: enerzijds omdat de 'spelregels' nu duidelijk zijn – er kan bijna nooit sprake zijn van een medische noodzaak – anderzijds omdat een deel van patiënten in de pilot niet omgezet wilde worden. ■

Apotheker Renate Bosma werkt bij de Franeker apotheken, Frank Zwager is huisarts in Franeker en arts maatschappij en gezondheid, Sandra Offeringa is adviserend geneeskundige van De Friesland Zorgverzekeraar.

**DE APOTHEKER
WAS TEVREDEN
OMDAT ZIJ
MINDER
DISCUSSIES
HAD AAN DE
BALIE**